

dovina pedagoške kulture v antični dobi) slovenskog pedagoga Karela Ozvalda (1873. – 1946.), koja je na objavljivanje čekala 57 godina, piše Zvonko Perat. U povodu desete obljetnice slovenske Škole za ravnatelje (1995. – 2005.) Andrej Koren daje kronološki prikaz njezina djelovanja, ali i raspravlja o prijenosu znanja o vođenju u globalnom svijetu i čimbenicima koji utječu na osposobljavanje i znanje ravnatelja.

Druga polovina časopisa posvećena je redovitim rubrikama: *Sjećanja na školu*, *Jubileji*, *Iz muzejskog rada*, *Crtice iz školske prošlosti* te *Vijesti i recenzije*.

Drugi je broj tematski i ujedno je teorijska podloga za izložbu u Slovenskom školskom muzeju. Tema je *Deseta obljetnica državne mature u Sloveniji 1994/95–2004/05*. Uz uvodne tekstove Milana Zvera, slovenskog ministra za školstvo i sport, Branka Šušlara, direktora Slovenskog školskog muzeja i Marjetke Balkovec Debevec, autorice izložbe, časopis donosi 17 znanstvenih i stručnih članaka i priloga vezanih uz državnu maturu, zatim tri priloga o maturantskim svečanostima i ritualima te 10 zapisa sjećanja na maturu proteklih godina. Znanstveni i stručni – dakle objektivni – aspekt, s jedne strane, i doživljajni (subjektivni) i neformalni aspekt, s druge strane, predstavljaju najbolji način dokumentiranja neposredne prošlosti.

Štefka Batinić

DVIJE PUBLIKACIJE IZ MUZEJSKE PEDAGOGIJE

Spojimo Miljenka i Dobrilu: Muzejska pričaonica – igraonica / Izložba muzejske radionice, Gl. ur. Mario Klaić, Muzeja grada Kaštela, Split, 2005., 88 str.

Velkovski, Liljana: Mala likovna radionica : jesen 2003. – proljeće 2005. Galerija Kloviećevi dvori, Zagreb, 2005., 80 str.

U nakladi Muzeja grada Kaštela i Dječjih vrtića “Kaštela” ove je godine izašla publikacija *Muzejska pričaonica – igraonica “Spojimo Miljenka i Dobrilu” : izložba muzejske radionice*. Uredio ju je Mario Klaić, muzejski pedagog Muzeja grada Kaštela. Autorstvo izložbe i projekta također potpisuje Mario Klaić.

Kroz petnaest cjelina vrlo je detaljno predstavljen projekt i aktivnosti koje je uključivao. Klaić govori o motivima za nastajanje projekta te o pozadini priče o Miljenku i Dobrili¹. Kako govori o ljubavi, prijateljstvu, sreći, nesreći, nepravdi, mržnji, ljepoti... legenda / priča nosi u sebi niz odgojnih i moralnih vrijednosti. Kraj priče korišten u projektu prerađen je tako da otvara mogućnost djeci da sama zamisle i kreiraju završetak. Legenda je poslužila i za približavanje izgleda kaštela – dvorca, odjeće plemića i plemkinja, pučana i običaja. Obavljene su sve materijalno-tehničke pripreme – izrada i nabava rekvizita, didaktičkih pomagala, promotivnih materijala, a projekt je dizajniran.

¹ Legenda o romantičnoj zabranjenoj ljubavi između dvoje mladih, djece dviju uglednih i moćnih plemićkih obitelji, koja se dogodila u Kaštel Lukšiću u drugoj polovici 17. stoljeća i tragično je završila poslužila je pripovjedaču Marku Kažotiću kao predložak za njegov najpoznatiji roman *Miljenko i Dobrila* (Zadar, 1833.). Za potrebe ovoga projekta legenda je prerađena u priču o Miljenku i Dobrili.

Cilj izložbe muzejske radionice, kao i publikacije, bio je upoznati javnost sa suvremenim i novim pristupima u muzeologiji, posebno u muzejskoj pedagogiji.

U prostorima renesansno-baroknog dvorca Vitturi kostimirani pripovjedači su pričali prerađenu legendu. Komunikacija s djecom realizirana je dijaloški, igrom – slagali su puzzle s likovima, a dodatno su motivirana nagradama – ilustriranom *kartulinom* «Priča o Miljenku i Dobrili». Nastojalo se da djeca iskustveno i intelektualno uče. U radionicama je sudjelovalo dvadeset i sedam pedagoških grupa, više od 479 djece te šezdesetak odgojno-obrazovnih djelatnika, a po završetku je obavljena evaluacija projekta. Odgojitelji su imali slobodu odabrati oblik prerade dječjeg doživljaja. Prikupljeni su dječji likovni radovi, izjave i sl., koji su predstavljeni u publikaciji. Provedena je i anketa za odgojitelje svih sudionika muzejske radionice, a rezultati su također predstavljeni u publikaciji.

Cijeli tijek nastanka i provedbe radionice je dokumentiran. Budući da je na projektu sudjelovalo više suradnika, publikacija uključuje i njihove priloge².

Publikacija predstavlja i individualne i skupne radove djece, te dodatne tekstove *Izvadak iz tromjesečnog plana i programa rada u Dječjem vrtiću “Murtolica”* (Ljiljana Radman), *Roditelji kao važni čimbenici vrtićke radionice “Kuhače”* (Vanja Strižak), *Igrokaz Miljenko i Dobrila – na čakavštini* (Vanja Strižak), *Kostimi u igrokazu Miljenko i Dobrila* (Vanja Strižak), *Obrada priče u stihu* (Meri Žitković), *Obrada priče u pjesmi “Miljenko i Dobrila”* (Marica Tadin – glazba, Meri Žitković – tekst), *Piktogrami: Miljenko i Dobrila – muzejska radionica* (Ante Klaić), *Izrada slagalice (puzzle) “Miljenko i Dobrila”* (Mario Klaić) i priloge *Obavijest i anketni listić sudionicima muzejske radionice*, *Rezultati provedene ankete i izjave djece* (Ljiljana Radman), *Osvrt na protekla događanja i javno predstavljanje projekta* (Nada Jerčić) i na koncu sažetak na engleskom jeziku.

Druga publikacija koju predstavljamo je katalog *Mala likovna radionica : jesen 2003. – proljeće 2005.* nastala kao rezultat rada na likovnim projektima u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu (jesen 2003. – proljeće 2005.)³.

² *Riječ pedagoga* (Meri Žitković), *Prostorno-povijesni okvir* (Katja Marasović), *Sažetak fabule* (Neven Bućan), *Priča o Miljenku i Dobrili* (Nada Jerčić), *Kako je nastala priča za djecu o Miljenku i Dobrili* (Nada Jerčić), *Materijalno-tehnička priprema radionice* (Mario Klaić), *Rekviziti muzejske radionice i didaktička pomagala – kostimi muzejske radionice, izrada i prilagodba kostimirane kulise Miljenka i Dobrile za djecu, od ideje do gotove slagalice s likovima Miljenka i Dobrile – unikatna serija, zbir promotivnih materijala s ilustriranim fotografijama i tekstom o Miljenku i Dobrili* (Mario Klaić). Publikacija sadrži i priloge: *Projekt “Odijelo”* Sekcije za muzejsku pedagogiju Hrvatskoga muzejskog društva, *Obavijest odgojiteljima i stručnim suradnicima s pozivom na suradnju*, *Metodička razrada muzejske pričaonice-igraonice Spojimo Miljenka i Dobrila* (Nada Jerčić, Mario Klaić – autori radionice), *Artikulacija metodičke jedinice* (Nada Jerčić, Mario Klaić).

³ *Mala likovna radionica* Klovićevih dvora okuplja djecu i mlade koji sudjelujući upoznaju različite tehnike likovnog izraza. Opremljena je grafičkom prešom te su sudionici upoznati s tehnikom bakropisa. Ta se tehnika pokazala pogodnom jer su djeca imala prigodu aktivno sudjelovati u gotovo cijelom procesu nastanka djela. Radionice su vezane uz tekuće izložbe Galerije, a dio ih se održava u suradnji s umjetnicima. Završna aktivnost radionica u pravilu je organiziranje izložbe nastalih radova u prostorima Galerije te Knjižnicama grada Zagreba.

Uredila ju je Liljana Velkovski, voditeljica pedagoške službe Galerije Klovićevi dvori. Koncipirana je tako da nakon teksta urednice kojim upoznaje čitatelja s radom slijede radovi polaznika *Male likovne radionice* nastali po uzoru na sljedeće izložbe: *Zbirka Lenz Schönberg*, *Izložba ilustratora Ivana Viteza*, *Retrospektivna izložba Josipa Resteka*, *Odjelo za klince i klinceze, prinčeve i princeze*⁴ te fotografije kojima su dokumentirane same radionice za vrijeme njihova trajanja.

L. Velkovski zatim nas upoznaje s aktivnostima *Male likovne radionice* tijekom školske godine 2004./2005⁵. U akciju *Portal*⁶ Galerija se uključila temom *Otvori se, predstavi se!* odnosno radovima djece inspiriranim umjetničkim djelima u tehnici vitraja. Stručnu pomoć *Maloj likovnoj radionici* pružio je akademski slikar Anton Vrlić (profesor kolegija *Vitraj* na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu). Sudjelovala su djeca u dobi od 6 do 14 godina, a nastalo je četrdeset i sedam dječjih radova A4 formata. Akademski kiparica Ivona Biočić Mandić upoznala je polaznike *Male likovne radionice* s tehnikom klesanja kamena. Slijede radovi polaznika modelirani u glini – puna plastika i bakropisi prema izložbi *Hrvatska renesansa* (kipovi evanđelista: Sv. Ivan, Sv. Marko, Sv. Luka, Sv. Matej s atributima), radovi slikani na dasci uz izložbu *Paolo Veneziano – stoljeće gotike na Jadranu*, radovi slikani uljem na platnu, crtani i bakropisi prema izložbi *Dora Maar i Picasso*, vitraji i crteži uklesani u kamen uz akciju *Otvori se, predstavi se!*. Publikaciju zaključuju fotografije nastale za vrijeme trajanja likovnih radionica.

Predstavljene publikacije vrijedne su zbog dokumentiranja određenih segmenata rada u muzejskoj pedagogiji, ali i stoga što široj javnosti predstavljaju načine na koje se muzejsko-galerijske ustanove otvaraju publici. Iako se konceptijski razlikuju, obje naglasak stavljaju na radove polaznika radionica i sadržaje koje su usvojili upravo sudjelujući u priređenim aktivnostima.

M. Klaić više je prostora dao razradi samoga koncepta projekta, analitički ga prikazavši kroz priloge suradnika što svjedoči o uvažavanju suradničkog i interdisciplinarnog pristupa. Stoga publikacija *Muzejska pričaonica – igraonica “Spojimo Miljenka i Dobrilu” : izložba muzejske radionice* može poslužiti kao podsjetnik na obrazac koncipiranja kompleksnoga projekta, dok publikacija Galerije Klovićevi dvori, uz predočavanje usvojenih znanja iz umjetnosti i svladanih različitih likovnih materijala i tehnika, pokazuje kako je moguće kvalitetno provoditi slobodno vrijeme⁷.

Obje ukazuju i na zadovoljavanje potreba publike odnosno da sadržaji koje muzeji i galerije nude nužno moraju biti prilagođeni publici (posebno različitim ciljanim sku-

⁴ Projekt je to kojim se Galerija Klovićevi dvori uključila u odgojno-obrazovnu i nagradnu igru povodom Međunarodnog dana muzeja 2004. godine Sekcije za muzejsku pedagogiju Hrvatskoga muzejskog društva.

⁵ Polaznici su se upoznali i izražavali tehnikom slikanja uljem na platnu, tehnikom slikanja akrilnim bojama na dasci, tretirala se žica u kombinaciji s pleksiglasom te su se upoznali s tehnikom vitraja i klesanja kamena.

⁶ Sudjelovanje u projektu povodom obilježavanja Međunarodnog dana muzeja 2005. u organizaciji Sekcije za muzejsku pedagogiju HMD-a.

⁷ *Mala likovna radionica* djeluje uglavnom vikendom.

pinama publike) te da je jedino na taj način moguće kvalitetno iskorištavati odgojno-obrazovne potencijale koje te ustanove imaju.

Svakako je potrebno istaknuti kako bi ove publikacije mogle poslužiti kao dobar poticaj kolegama da svoje aktivnosti i projekte iz područja muzejske pedagogije publiciranjem predstave kako kolegama tako i javnosti.

Branka Ujaković